

forhold og Tyendeforhold ere naturligvis gaade særlig ud over Præsterne, som ikke have Forstand paa at drive Jordejendom, som ikke have Kapital til at give Gaarden Besætning, og som have Gaarde, der ikke ere store nok til, at der kan holdes Forvalter, og i Reglen heller ikke store nok til at blive bortforpagtede. Udgifterne ere derimod stegne til Bygningsvæsen, til Befordringsvæsen og til saa mangfoldige andre Ting, hvortil kommer, at der jo i de sidste 50 Aar er oprettet en Masse ny Embeder, Kapellanembeder og Sognepræsteembeder. De ere som Regel oprettede af de Kapitaler, der ere henlagte til Præsteembederne. Næsten ethvert større og bedre Embede har det saadan, at det ikke blot skal give Pension til Formanden og derefter til hans Enke, men at der tillige skal opsamles Kapital til, at der kan blive oprettet et Kapellani pro loco eller en lignende Medhjælperindretning. Det ene med det andet gør, at Præsteembedernes Indtægt nu er saa langt nede under, hvad der er Gennemsnittet for Embeder, der beklædes af Mænd i tilsvarende Stillinger, at det ikke godt kan gaa an at komme længere ned. Jeg haaber om nogle Maaneder at kunne give det høje Ting nogle Meddelelser, hvoraf det vil ses, at vi ere langt nede med Gennemsnittet af Præstelønninger. Der er 2—300 Embeder, der faktisk ikke ere til at leve af. Naar saa dertil kommer, at det her i Danmark er en ren Sjældenhed, at Præsterne udgaa fra bedrestillede Hjem — de fleste komme med en ret betydelig Gæld og have ogsaa det saakaldte Naadsensaar at slaas med — vil det kunne forstaaes, at Præsterenes Stilling i Øjeblikket er ret sørgelig i økonomisk Henseende, og at det var ganske overordentlig vanskeligt for de kirkelige Autoriteter at gøre det endnu værre for dem ved at berøve dem $\frac{1}{3}$ af deres Tiendeindtægt.

De to store Mangler ved den nuværende Lov, som ogsaa klæbde ved Forslaget, da det blev fremsat i Fjor, ere jo imidlertid nu afhjulpne, hvad jeg skal indrømme med Anerkendelse. Det var maa-ske heller ikke umuligt, at man kunde faa Tinget til at gaa videre endnu og ogsaa faa de Statsinstitutionen tilhørende Tiender ind under Statslaanet, hvad selvfølgelig disse Institutioner vilde sætte særlig Pris paa og vel ogsaa med Billighed vilde kunne forlange, i alt Fald Sorø Akademi. Hvis det kunde lade sig gøre, hvis man vilde rette de Mangler, der altsaa nu delvis ere rettede i dette Lovforslag i den nuværende

Lov, er det min Mening, at det vilde komme til at gaa raskere med Tiendeafløsningen i Fremtiden. For Resten, hvis man var bange for, at det ikke vilde gaa rask nok, var der ikke noget til Hinder for, at man kunde sætte Farten op ved en lidt større Præmie, enten i den Form, som det her foreslaas, at Statslaanet er endnu billigere end efter den nuværende Lov, eller — hvad jeg vilde foretrække — ved, at man gav et direkte Tilskud, f. Eks. et Par Gange den aarlige Tiendeindtægt. I Løbet af 60 Aar vilde da Tienden blive afløst ved betydeligt mindre, end man betaler nu.

Hvis man imidlertid ikke vil nøjes med det, hvis man absolut vil længere frem, vil man ogsaa kunne gøre, hvad jeg vil kalde et afgørende Skridt, nemlig gaa til en Fiksering af Tiendebeløbet til et konstant Beløb. Det siger jeg ikke som nogen Opfordring til at gøre det. Tværtimod, det koster mig overordentlig megen Selvovertindelse at gaa med dertil, og det er ikke blot mig, men Størstedelen af Danmarks Præster, som det vil koste Selvovertindelse. Vi ere ikke i Tvivl om, at i det lange Løb vil selvfølgelig Kornpriserne stige og Pengeværdien tabe sig, og der er ingen der ved, hvilken Skade det kan blive for det evangelisk-lutherske Kirkesamfund, den saakaldte Folkekirke, om den om 20—30—40 Aar er stillet saaledes, at vi ere langt mere økonomisk afhængige af Statsmagten end nu. Man har Lov til at sætte en ikke ringe Pris paa den delvise Uafhængighed af Statsmagten, der bestaar i, at Folkekirken har den Ejendom, der nu er henlagt til den, nogenlunde uformindsket, hvad den faktisk ikke vil have, naar vi gaa til en saadan Fiksering af Tiendebeløbet. Paa den anden Side er jeg ogsaa paa det rene med, at kommer der Konflikt mellem Statsmagten og det evangelisk-lutherske Kirkesamfund, vil det sidste tabe, fordi de fleste føle sig først og fremmest som Statsborgere. Er Kravet om, at Tienden skal forsvinde, stillet af Almenvellet, vil den forsvinde, selv om man fra Kirkens Side sætter sig mod det, og da er det bedre at gaa med dertil under Forhold, hvor man er nogenlunde sikker paa en retfærdig Behandling, end paa en Tid, hvor man er udsat for en anden Medfart. Jeg skal indrømme, at den stadige Fastsættelse af Kapitelstaksterne er hverken fornøjelig for den ene eller den anden Part og ikke saa fuldt stemmende, som den kunde være, med Kirkens Værdighed. Jeg siger dette, som noget, der vel koster Overvindelse fra vor Side, men som